

Vzdělávání o klimatu: jeho urgentnost a potenciál

Miloslav Kolenatý
Fakulta životního prostředí UJEP
Ústí nad Labem

Proč učit o změně klimatu?

Klimatická krize je tady...

- **extrémní teploty a vlhkost**
 - **tání arktického ledu**
- **neběvalé megapožáry a záplavy**
- **rychlá degradace ekosystémů**
 - **ohrožení lidských sídel**

Proč učit o změně klimatu?

IPCC report, srpen 2021:

Každé místo na Zemi je již zasaženo a dopad klimatické krize bude mnohem závažnější, pokud malou šanci, která zbývá k udržení oteplení pod 1,5 °C, neodkladně nevyužijeme.

Udržet oteplení na 1,5 °C stále není nemožné, ale vyžaduje to okamžité, rychlé a rozsáhlé snížení emisí.

**Co je cílem
klimatického vzdělávání?**

**klimatická gramotnost
(climate literacy)**

Co je cílem klimatického vzdělávání?

znalosti

dovednosti

postoje

chování

hodnoty

Co je cílem klimatického vzdělávání?

mitigace

adaptace

**risk
management**

**klimatická a sociální
spravedlnost**

The background is a light beige color with three white, stylized clouds at the top. In the bottom left corner, there is a partial illustration of a green globe with blue oceans. In the bottom right corner, there are stylized green and brown leaves. The main text is centered in a bold, black, sans-serif font.

**“Vzdělávání je nejsilnější nástroj,
jak připravit společnost na globální
problémy, jež změna klimatu přináší.”**

UNESCO: Changing minds, not the climate, 2016

Průzkum českých teenagerů

České klima 2021

Výzkumný report pro nejmladší, 15-20 let

Jan Krajhanzl, FSS MUNI

Průzkum českých teenagerů

Mladí lidé si uvědomují:

že změna klimatu je závažný problém

**a že je důležité, aby Česká republika
snižovala své emise skleníkových plynů bez
ohledu na emise jiných zemí**

Průzkum českých teenagerů

Velké počty mladých prožívají vzhledem ke KZ:

extrémní či silnou bezmoc

strach či smutek

deprese

**Bylo by riskantní v nich tyto pocity posilovat.
Jsou přesvědčení, že budou žít v horším světě.**

Průzkum českých teenagerů

Mladým lidem chybí základní znalosti:

o změně klimatu

o možných řešeních, opatřeních

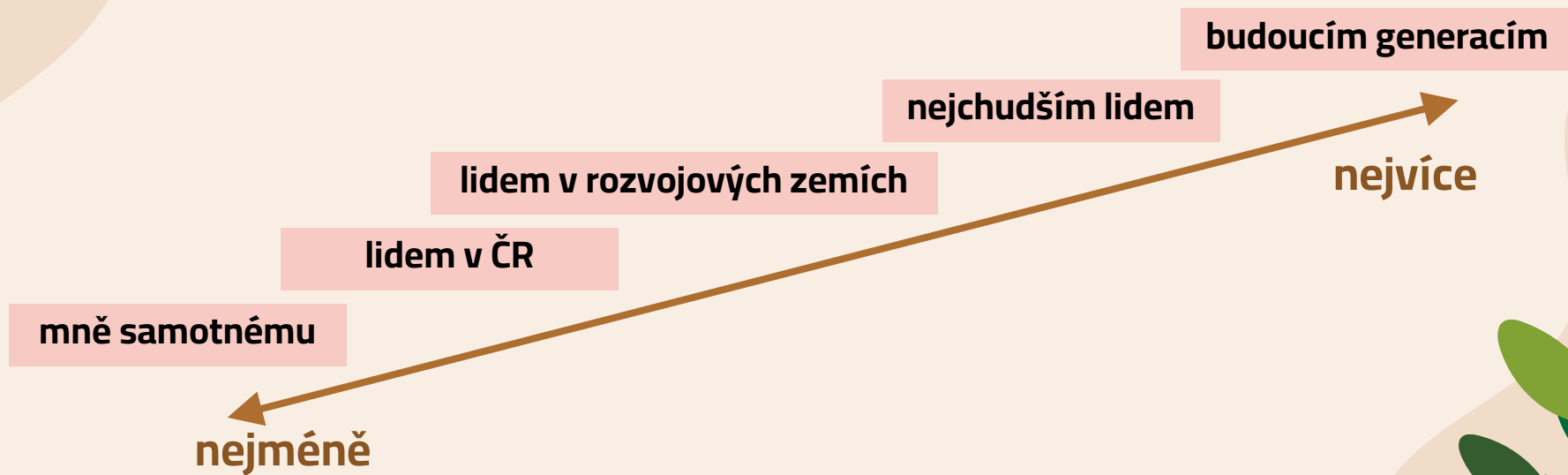
o politice ochrany klimatu

**Jejich pohled na KZ je útržkovitý, nahodilý, frustrující.
Chtějí chránit klima, ale většina neví jak...**

Průzkum českých teenagerů

Komu hlavně uškodí změna klimatu?

Průzkum českých teenagerů

Jaká mediální témata zajímají mladé lidi nejvíc?

filmy, hudba, mobilní telefony a aplikace

příroda, zdraví, životní prostředí

změna klimatu na 12. místě z 30 témat

Průzkum českých teenagerů

Jaké mediální kanály používají?

sociální sítě (93%)

video na internetu (64%)

online články (26%)

podcasty, knihy, rádio, noviny...

Průzkum českých teenagerů

Nicméně...

ochranu klimatu vnímají jako příležitost,
podporují klimatickou neutralitu

většina si myslí, že by se měli snažit snižovat svůj
osobní dopad na klima

většina je ochotná změnit svůj způsob života

jsou velmi ochotní komunikovat o ochraně
klimatu s ostatními , online i offline...

Principy klimatického vzdělávání

1. INTERDISCIPLINARITA

Klimatická změna je průřezové a dlouhodobé téma (kulturní, sociální, ekonomické, etické, politické, duchovní a emoční).

2. GLOBÁLNOST / LOKÁLNOST

“Mysli globálně, jednej lokálně.”
Snaha o propojení s místně zakotveným učením.

3. KREATIVITA

Snaha o přesáhnutí prostředí třídy a tradiční výukových metod (“student-centered”, akční, participativní, komunitní...).
Rozvoj kritického myšlení.

4. TRANSFORMACE

Umožnit studentům aktivovat svůj plný potenciál pro ochranu klimatu a adaptaci v rychle se měnícím světě.

• přesvědčení o
vlastním vlivu
• možnost zažít úspěch

MOTIVACE
A PARTICIPACE

- respekt
- empatie
- vztah k...

ORIENTACE
NA BUDOUCNOST

- bezuhlíková budoucnost
- věda, technologie
- politika, byznys
- média, kultura

- psychologické
- systémové
- ekonomické
- vzdělávací

NADĚJE
A DALŠÍ
EMOCE

ZPŮSOBY MYŠLENÍ

- big picture
- kritické myšlení
- systémové myšlení

HODNOTY

IDENTITA
POHLED NA SVĚT

ZNALOSTI

- systémové
- akční
- efektivnost

AKCE

- mitigace, adaptace

Klimatická změna je pedagogická výzva...

Jak na klimatické vzdělávání

1. Celoškolní přístup

Koordinace, participace
a podpora.

2. Spolupráce s komunitou

Partnerství a spolupráce na
mitigačních a adaptačních
projektech.

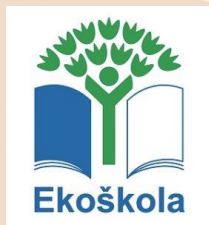
3. Badatelská / projektová výuka

Osobní zkušenost, participace,
objevování, hledání řešení, zažívání
úspěchu, týmová práce.

4. Spolupráce s dalšími aktéry

Odborníci, ochránci přírody,
aktivisté, FFF, úředníci, politici...

Příklady vzdělávacích programů

**Vzdělávací centrum
Tereza**

**Středisko ekologické výchovy
SEVER**

**Ekologický institut
Veronica**

Člověk v tísní
- Online kurz pro pedagogy
- Světová škola

ucimoklimatu.cz

- výukové lekce do hodin
- metodická podpora
- sdílení příkladů z praxe
- videa, infografiky, rozhovory...

Klima se mění - a co my?

**Metodická a strategická příručka
pro učitele, ředitele, vzdělavatele,
lektory, vedoucí kroužků,
úředníky, politiky...**

**Děkuji za
pozornost...**

miloslav.kolenaty@ujep.cz

